

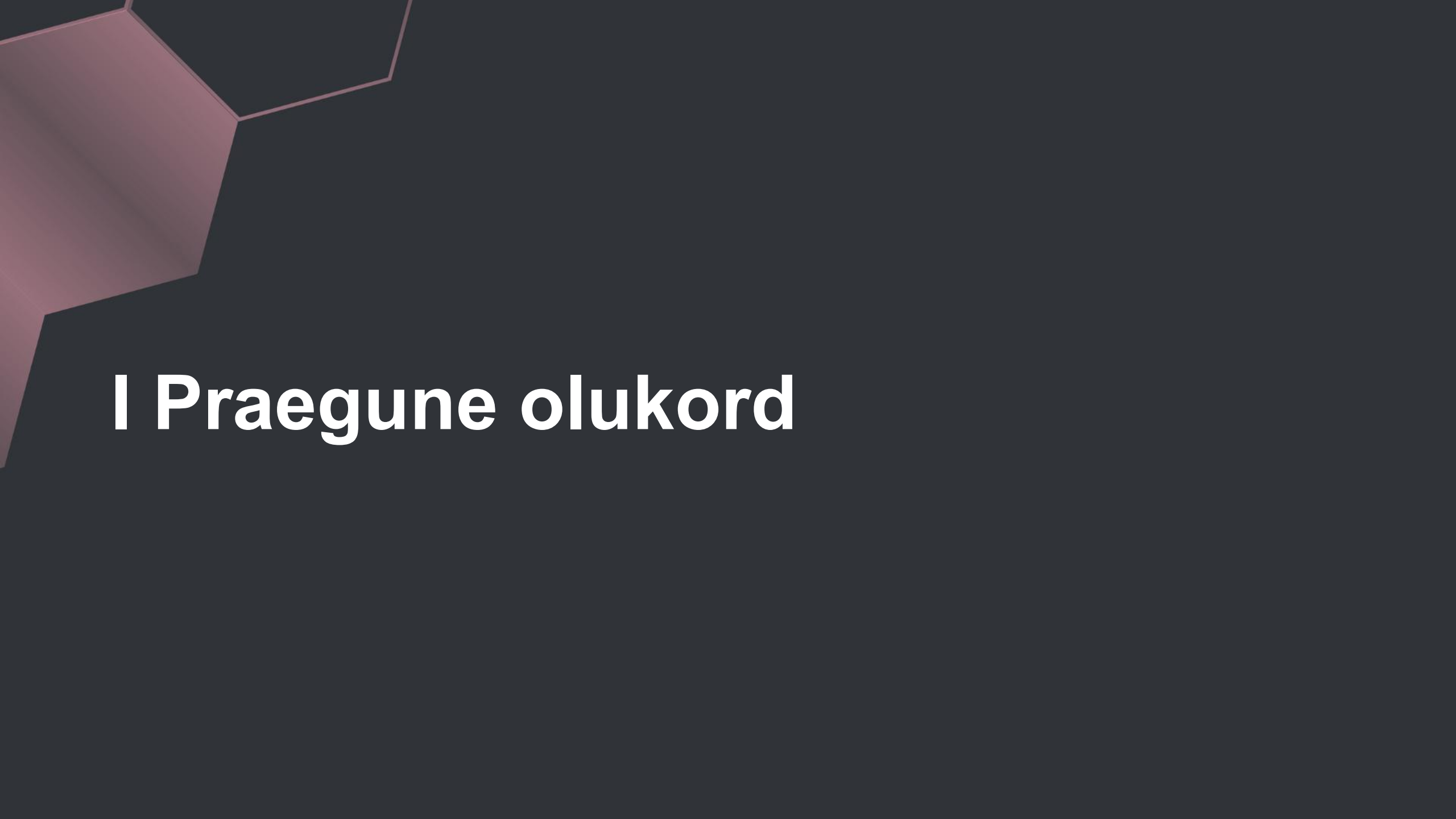
ARENGUSEIRE KESKUS

Kohalike avalike teenuste kättesaadavuse tulevik

Eneli Kindsiko, PhD

Arenguseire Keskus, ekspert

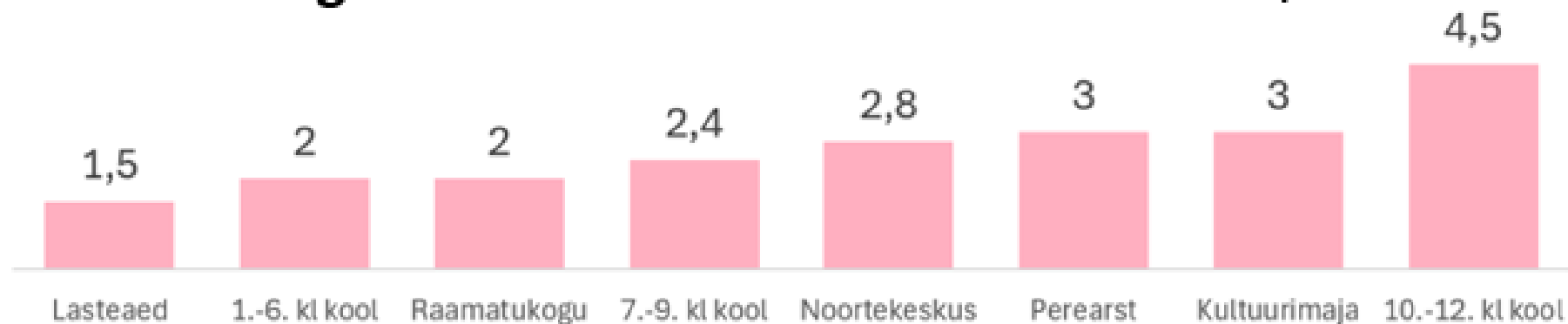
11. juuni 2025

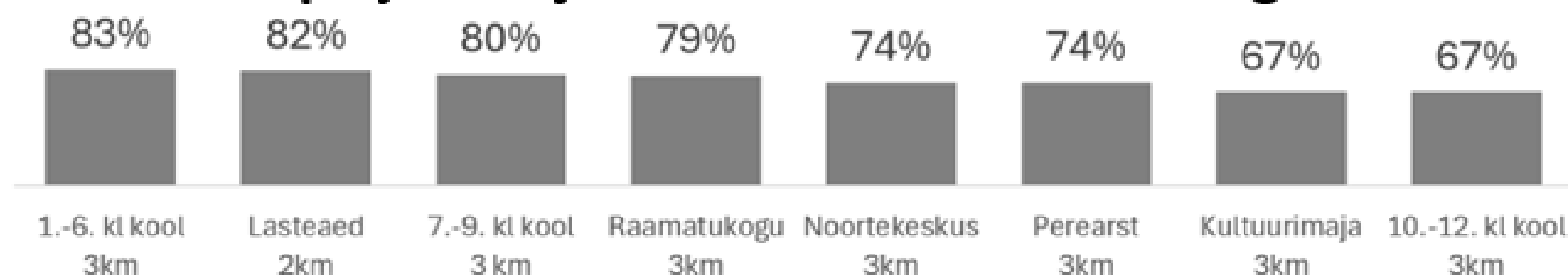
I Praegune olukord

Eestis on tihe teenusvõrk, enamik Eesti elanikke jõuaks jalgsi lähimasse teenuspunkti

Kui kaugel asub keskmiselt teenus elanikust, km

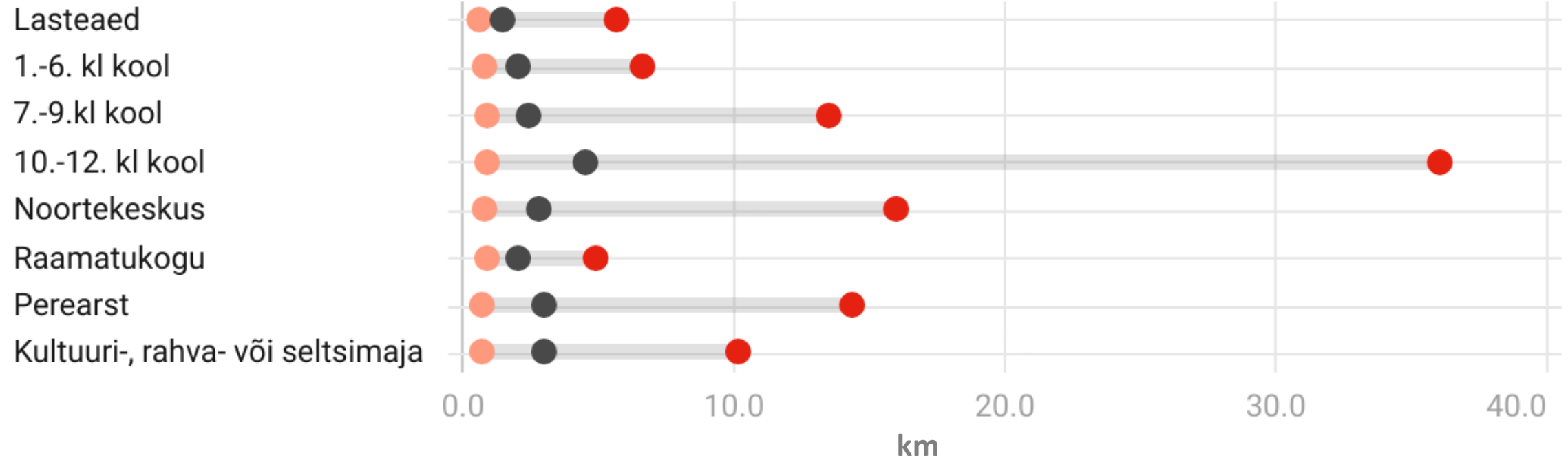
Kui paljudele jääb teenus 2 või 3 km kaugusele

Märkus: Teekonnad on arvutatud mööda Eesti teedevõrku, mitte linnulennult

Samas on omavalitsuste lõikes varieeruvus suur

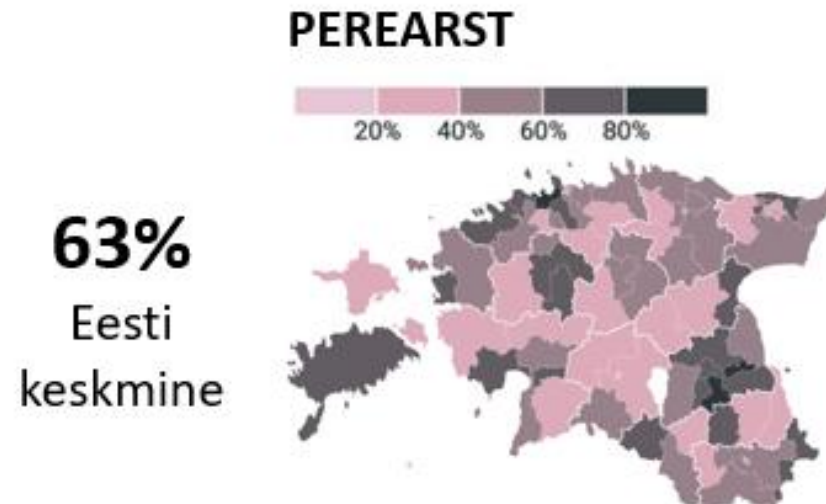
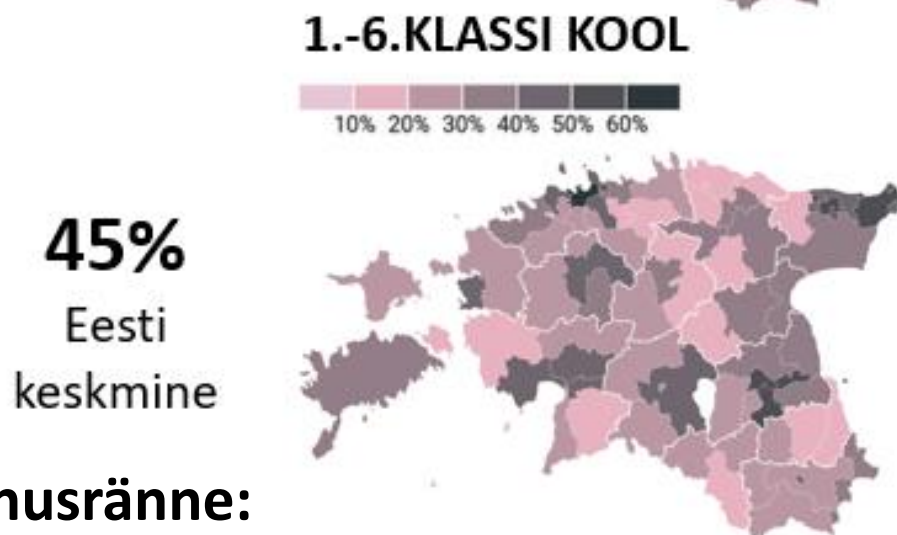
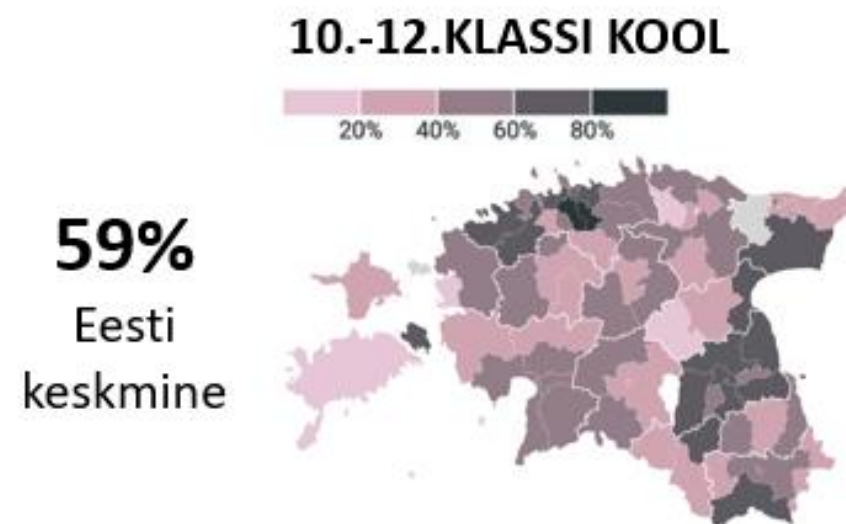
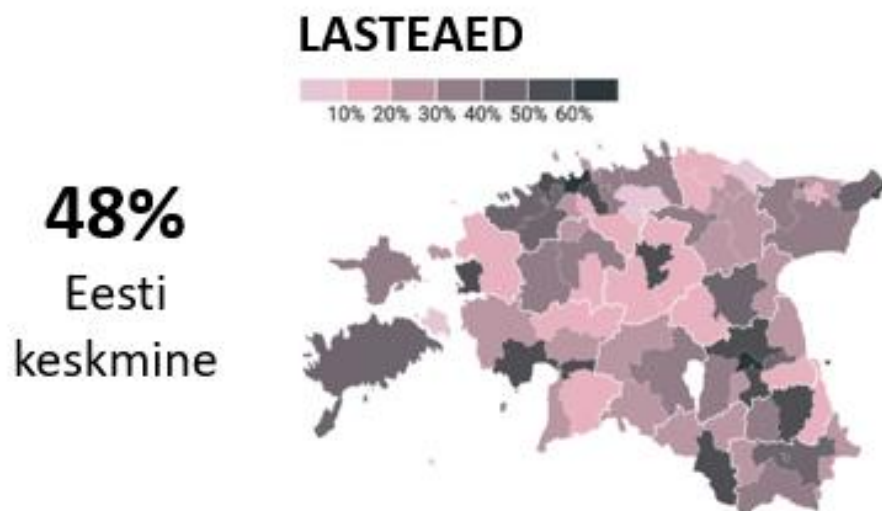
Min Keskmine Max

Kui kaugel asub keskmiselt kodule lähim teenus omavalitsuste lõikes, km

Andmed: Statistikaamet. Märkus: Teekonnad on arvutatud mööda Eesti teedevõrku, mitte linnulennult

Teenusränne: kui paljud ei käi kodule lähimas...?

Kõrge teenusränne:

- ❖ Raskendab avalike teenuste planeerimist
- ❖ Võib jätta kodulähedased teenusmajad tühjaks, olgugi et tarbijaid oleks piisavalt
- ❖ Süvendab kihistumist – pigem rändavad sotsiaalmajanduslikult paremal järjel inimesed

Tulevikumudelid

- ❖ Kogukonnamajad: mitu avalikku teenust ühes majas („üks tee, mitu asja“)
- ❖ Kaugtöökeskused (Iirimaa)
- ❖ Tervisekontrollid raamatukogudes (USA, Kanada)
- ❖ Raamatukogubuss (Eesti jpt riigid)
- ❖ Kultuuritegevus veebi vahendusel. Nt veebikoor: hea juhendaja juhendab korraga eri piirkonna koore (Austria)
- ❖ Mobiilne noorsootöö buss (Eesti, Soome)
- ❖ Arvutimängude loogikast lähtuv veebipõhine nõustamine poistele – fookuses sõltuvusained (Taani)
- ❖ Veebipõhine noortekeskus, sh robotika, 3D modelleerimise jmt töötoad (Suurbritannia)
- ❖ Virtuaalne lasteaed (Saksamaa)
- ❖ Lastehoid töökohal (USA)

Aruvälja kogukonnamaja (lasteaed, külakeskus, raamatukogu).

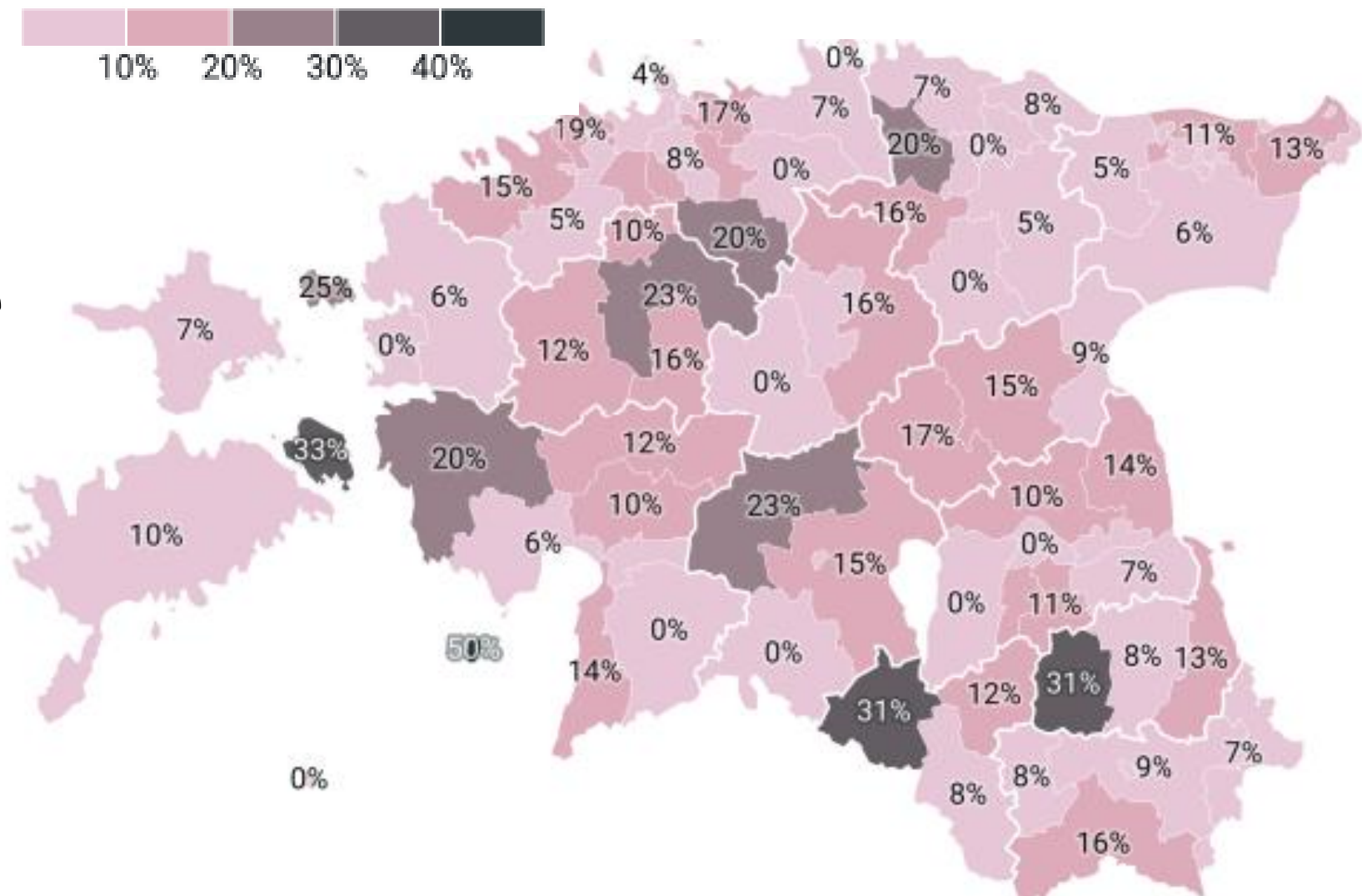
Foto: Pärnu REV

Järva valla raamatukogubuss Krõõt.

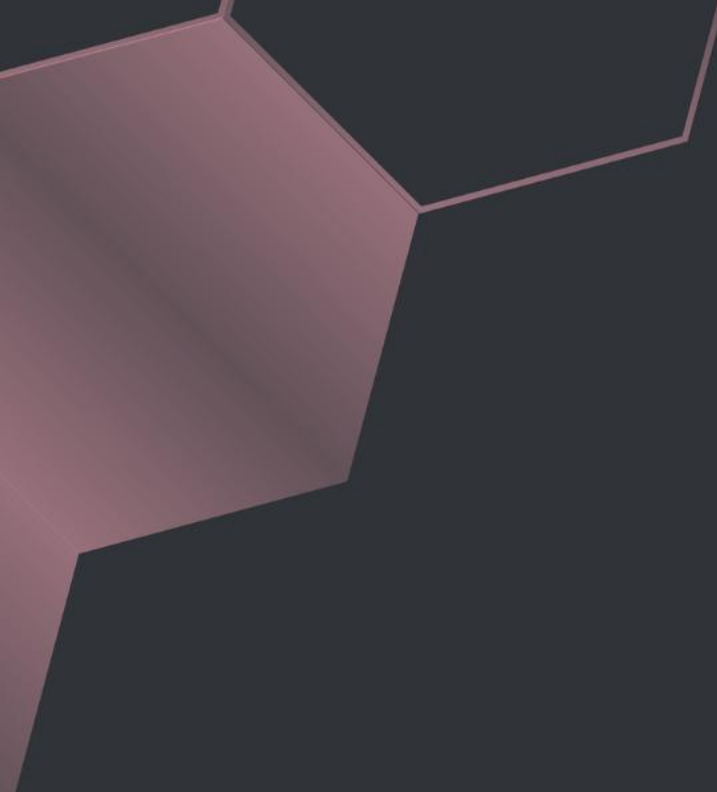
Foto: Dmitri Kotjuh

Kolm ja enam teenust samal aadressil omavalitsuste lõikes
(osakaal kõigist teenuspunktidest)

Eestis on
teenuste
koospaiknemine
praegu veel
piiratud

Märkus: Vaadati vaid seda, kas samal aadressil on veel mõni viiest selles raportis käsitletud teenusest (lasteaed, kool, rahvamaja/kultuurimaja/seltsimaja, noortekeskus, perearst). Allikas: Maa- ja Ruumiamet

II Tulevikutrendid

Tulevikutrendid

Trend 1. Rahvastik vananeb ja enamikus Eesti paigus ka väheneb

Trend 2. Infovälja killustumine toidab polariseerumist ning raskendab avalike teenuste kujundamist

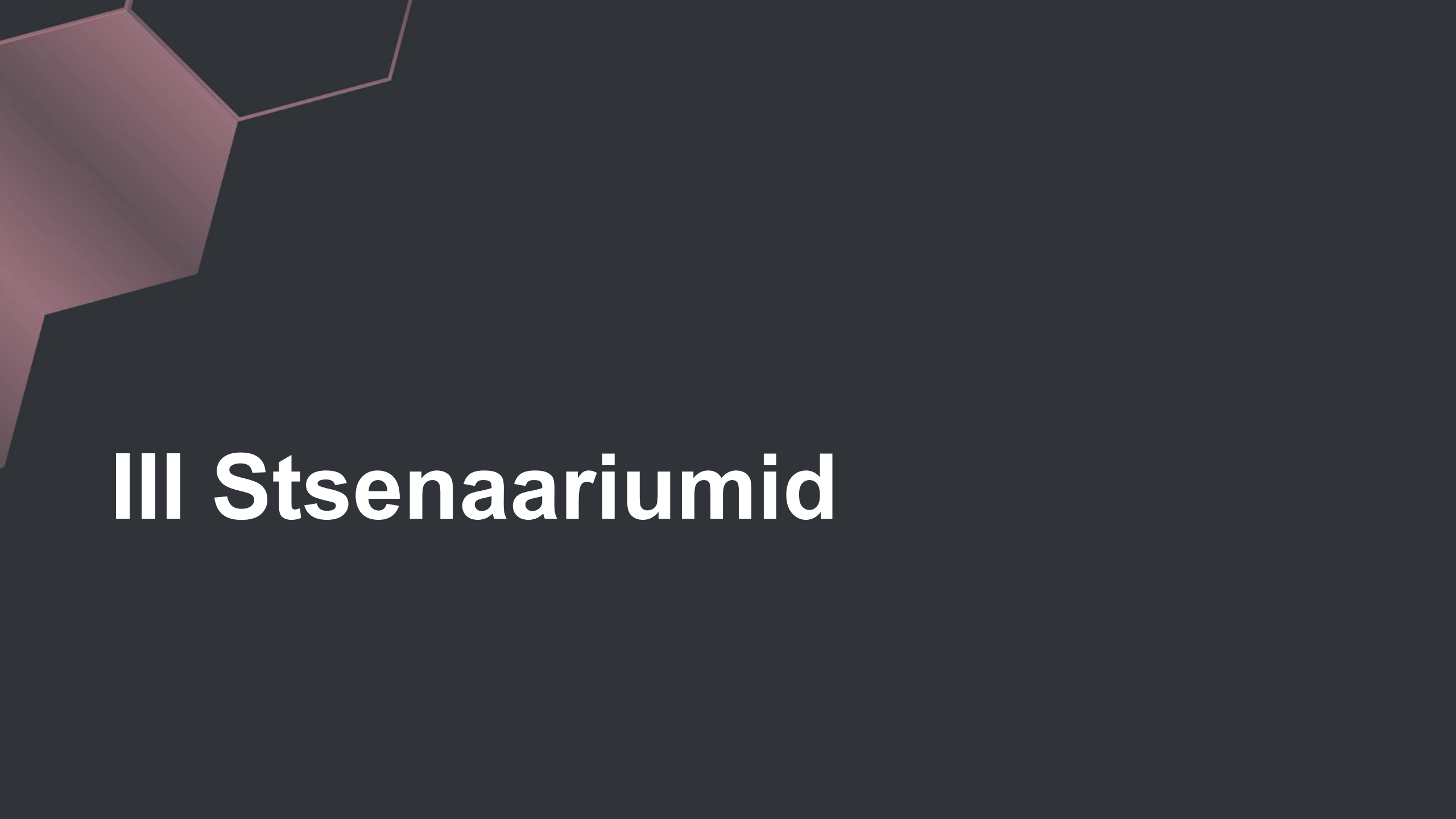
Trend 3. Digiareng parandab kättesaadavust, ent võib süvendada piirkondlikke lõhesid

Trend 4. Olemasoleva teenustaristu ülalpidamiskulud kasvavad

Trend 5. Kohalik taastuvenergia toetab avalike teenuste jätkusuutlikkust maapiirkondades

Trend 6. Avalike teenuste planeerimisel pörkuvad ökonoomsus ja kriisikindlus

Trend 7. Kohalike teenuste kvaliteedinõuded ja protsessid ühtlustuvad

III Stsenaariumid

Maapiirkonna ja väikelinnade stsenaariumid 2050

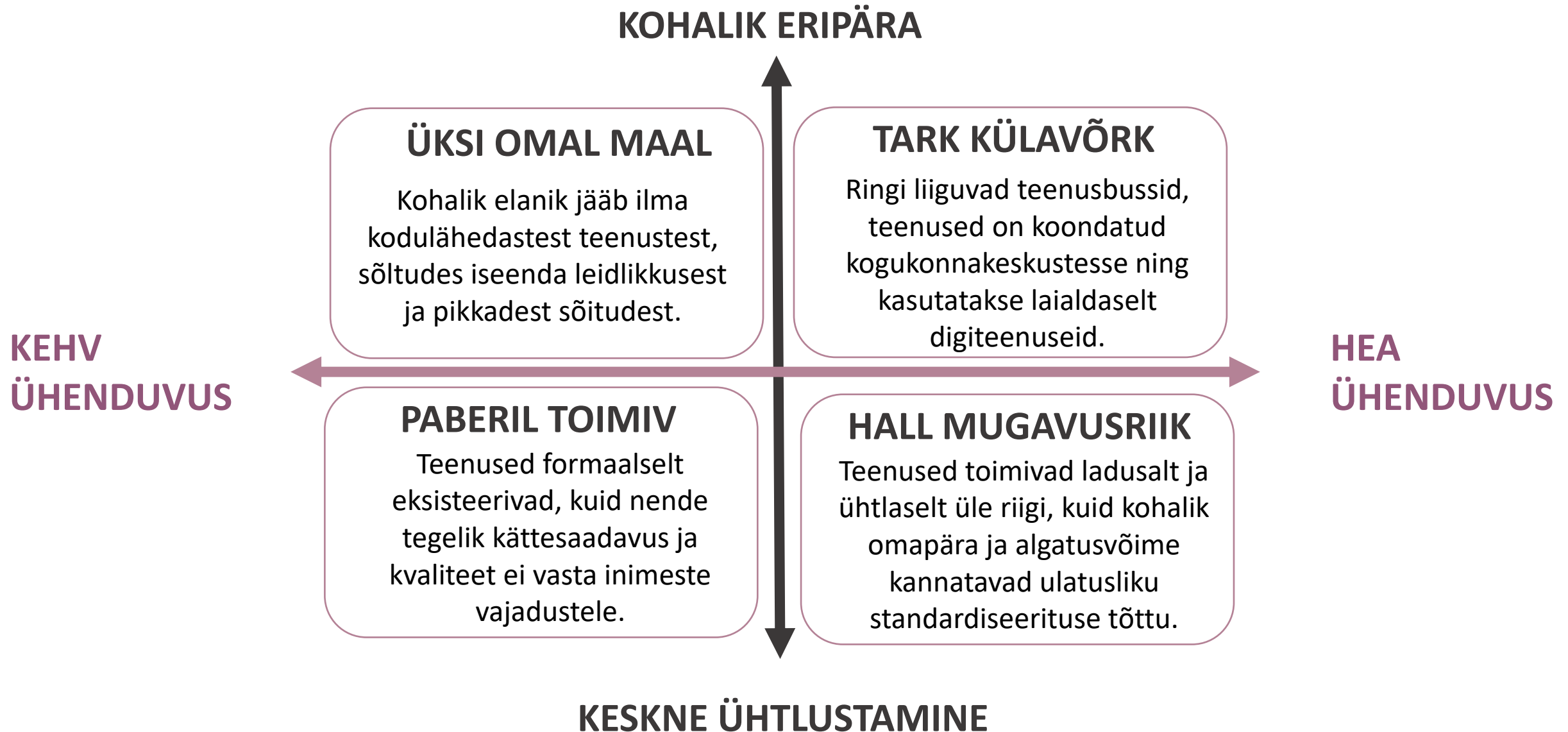
1.Kohalik eripära vs. keskne ühtlustamine

Kas maapiirkondade avalikud teenused kujundatakse paindlikult kohalike otsuste järgi või suunavad neid järjest enam riiklikud reeglid ja ühtne poliitika?

2. Hea ühenduvus vs. halb ühenduvus

Kas teenused on maapiirkondades päriselt kättesaadavad või takerdub kasutus kehvade ühenduvuse taha?

Maapiirkonna ja väikelinnade stsenaariumid 2050

Suurte linnapiirkondade stsenaariumid aastal 2050

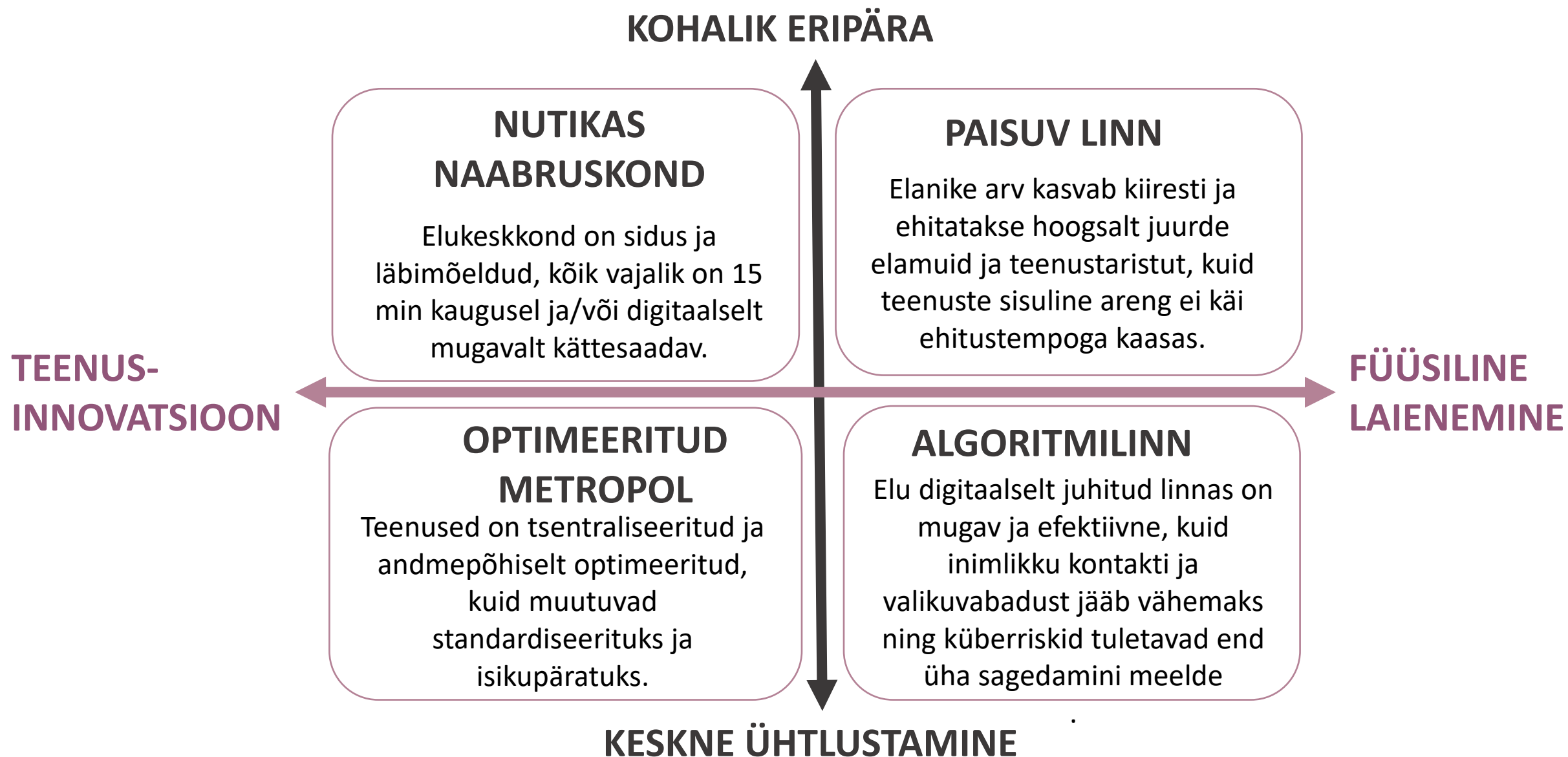
1.Kohalik eripära vs. keskne ühtlustamine

Kas linnad suudavad kujundada teenuseid paindlikult ning kohaliku olukorraga arvestades või määravad neid pigem riiklikud suunised ja normid?

2.Teenustaristu laiendamine vs. teenuseinnovatsioon

Kas lahendada kasvavat teenusenõudlust füüsiliselt laienedes (uusi teenuspunkte rajades) või keskendudes teenuseinnovatsioonile, et jõuda inimesteni muudel viisidel?

Suurte linnapiirkondade stsenaariumid aastal 2050

Põhisõnumid

1. Teenuste arendamisel tuleb leida tasakaal kohaliku **paindlikkuse** ja riikliku **standardiseerimise** vahel.
2. Tulevikus on edukad need omavalitsused, kes oskavad paindlikult **kombineerida** füüsilisi, digitaalseid ja mobiilseid teenuseid.
3. Avalike teenuste planeerimisel tuleb arvestada inimeste **liikumismustrite** ja **ajakasutusega**, et vähendada (sunnitud) teenusrännet.

ARENGUSEIRE KESKUS

Aitäh!

Eneli.Kindsiko@riigikogu.ee
www.arenguseire.ee